

ufrankelig som en uindfranket, at en indfranket Eiendomsret ikke kom ind under Bestemmelsen i Grundlovens § 97. Men den Paastand troer jeg vel, at man vil blive Beviset skyldig for til evig Tid.

Naar man altsaa maa antage, at det er en virkelig Expropriationslov, som foreligger, saa er egentlig de 2 Hovedspørgsmaal, som skulle besvares, disse, om Almeenvellet kræver en saadan Lov, og om det er fuldstændig Erstatning, der gives Godseierne. Det første Spørgsmaal maa jeg for mit Vedkommende besvare med Ja, det er Noget, der kan tvistes om baade for og imod, og tilsidst beroer det egentlig paa et Skjøn. Jeg troer derimod, at det ikke var godt, at Loven strax kom ud; der vilde derved blive berøvet Godseierne en Frist til at faae frivillige Overenskomster istand, som de vistnok have Fordring paa; jeg troer heller ikke, at det var godt, om Loven i meget lang Tid skulde lade vente paa sig; thi det kan ikke nægtes, at Fæstebondens Stilling, efterat denne Sag eengang er reist, nu er misligere, end om den aldrig var bleven reist. Hvad det andet Spørgsmaal angaaer, om den Erstatning, Loven bestemmer, kan ansees for fuldstændig, saa mener jeg, at, naar man tager Hensyn til den Indfrankning, som Godseiernes Ret over Fæstegodset er undergivet, og selv naar man tager Hensyn til den Savnane, at Godseierne ikke kunne tage det Dierste af Fæstebonden uden at være ubillige, saa er dog to Trediedele af Taxationssummen ikke en tilstrækkelig Erstatning. Jeg troer ogsaa, at den Bestemmelse, som indeholdes i § 15, hellere maatte fastsættes saaledes, at der, istedetfor det 25 dobbelte Beløb af Djelsen, skulde afgives en bestemt Andeel af Kjøbesummen, bezregnet efter et vist Gjennemsnitsbeløb; thi det kan ikke nægtes, at den Bestemmelse, som Loven nu indeholder, bliver til Fordeel for de ubillige Godseiere og til Skade for de billige. Imidlertid antager jeg, at disse Punktter kunne komme under Forhandling paa et senere Standpunkt, og jeg skal ikke af den Grund afholde mig fra at stemme for Loven.

N. Hansen (Viborg Amts 4de Valg.): Skjøndt jeg meget vilde foretrække frivillige Salg, naar saadanne Vilkaar tilbydes Fæ-

sterne, som de kunne gaae ind paa, saa vilde jeg dog meget gjerne ønske, at denne Lov kunde komme ud, saasnart som muligt, fordi den ærede Rigsdag vistnok vil indrømme, at det er ikke overalt i Landet, at der tilbydes Fæsterne saadanne Vilkaar, som de kunne gaae ind paa, og de Fæstere, hvem altsaa ikke saa billige Vilkaar tilbydes, som de kunne være tjente med, vilde altsaa ikke kunne blive Selveiere. Jeg har været Nærværende til, hvad Forskjel der er paa Fæste og Selveierendom, og jeg har seet, at Selveierendom har uberegnelig stor Fordeel frem for Fæste, og derfor vilde jeg meget nødig, at nogen, endog saa kun en enkelt, Fæster skulde vedblive i længere Tid at være Fæster. Jeg vilde meget ønske, og jeg troer det vilde være til Landets sande Gavn, om enhver Fæster inden en kort Tid kunde blive til Selveier. Det gaaer jo rigtignok flere Steder i Landet ret godt med frivillige Salg; ogsaa i min Valgfreds, maa jeg tilstaae, at det gaaer stikkelig godt; men dog er der nogle Fæstere, som have beklaget sig til mig over, at en enkelt Godseier har faaet den fire Idee, om jeg saa maa sige, at affkøre deres Enge fra Gaardene, hvis de vilde kjøbe, og lægge dem ind under Hovedgaarden; de finde jo, at paa saadanne Vilkaar kunne de ikke gaae ind. Deres nu denne Lov ikke udkommer, saa vilde de altsaa ikke kunne blive Selveiere, idetmindste ikke uden at de ville gaae ind paa saadanne Betingelser, som de i deres egne Tanter er kjende for at være altfor haarde. Vi vide jo Alle, at det er Engene, som give Marken Næring og Kraft, og at, naar disse skulle tages fra Gaardene, vil det jo virkelig være et stort Onde. Jeg veed, at det Samme, som er Tilfældet paa et enkelt Sted i min Valgfreds, ogsaa finder Sted i Randers Amts 3die Valgfreds; Rigsdagsmanden der har netop sagt, at der er flere Valgere i hans Kreds, der have beklaget sig over det Samme. Nu vil jeg vel ikke let troe, at vor høitærede Regjering skulde have givet Bevilling til, at det kunde skee, at der maatte tages Enge fra Gaardene, naar de folgtes, thi saa kunde det virkelig ikke nytte, at der er et Lovbud, som forbyder at lægge Jorder ind under Hovedgaardene; naar de maatte tage de bedste Stykker og lægge dem